Над бистрим Черемошем, у нашій красній зеленій Буковині" в темнім лісі-пралісі стояла при узбіччі стара висока ялиця, лісова княгиня. Гордо стирчав її вершок вгору" неначе хотів досягти до неба блакитного" розмовляв з буйними вітрами й летючими хмарами. По густім гіллі наче по східцях скакали свавільні вивірки" а в холодній тіні весело дрозди співали" казки-таємниці собі повідали" вечорами літали-бриніли навколо комарики-мушечки, тішились захистом ялиці старої" а з термтя* піднімалась могила, в котрій від лісових мешканців, мурашок, аж кипіло, — пильно увивались вони в своєму ґаздівстві. Тут не раз спочивали й серни, піднімаючи вушка, коли лісом гук вистрілу розлігся. Стара ялиця перебула вже не одне, і хмар, і бур без ліку.

Недалеко від сеї високої ялиці, на пахучій, квітами встеленій прогалині росла собі молода яличка, гордовита, неначе панночка яка. Кожного ранку, коли промені сонця на росицю спадали, думала яличка, що то самі дорогі самоцвіти, перли, алмази та діаманти, й нищечком собі говорила:

— Мені, молодій княгині, немає пари-рівні в цілому лісі-пралісі. Я собі стрункa, як міська панна, моя хвоя зеленіє, як смарагд, а гіллячко так мене гарно зодягає, що й царський кравець гарнішої сукеночки не вшив би.

Та не доста яличці самій похвалятись, їй хотілось ще й з других насміятись, поглузувати, наче від того вона ще кращою стане.

— Дивись, — каже гордуня, — як моя хирлява бабка, та стара ялиця, догори ніс дере, думав би хто, що то царівна, чи що? Не чванься, не гордися, небого, он з твоїх гнилих гілляк вже мох, як павутина, вділ звисає, то твої гидкі старі сиві коси, а твоє личко-кора рапава, зморщена, смолою замазана, червами сточена, аж гидко дивитись. Що старе не молоде, не пристало тобі гордитись, пишатись. Чи забула, що вчора лісничий тебе зміряв, сказав, що добра, — махнув сильно сокирою

і негарну мітку у тебе затяв? Виглядаєш, як стара, беззуба, кощава баба з пластрем на носі. Вже тобі не побачити вістунів весняних, ні ластівок, ні бузьків, ні журавлів!

От таке базікала собі під носом молода, гордовита, вибри-клива яличка. Та не слухала її зневаги прабаба, стара ялиця, подумала тільки: "От молоде та дурне, не знає, що і її жде така сама доля". І дрозди не слухали пустої бесіди, а виводили з усіх сил свою пісню, гуляли собі й комарики, приграючи собі до танцю гарну шумку-коломийку.

Минуло літо, минула й радість-утіха. Зима покрила увесь ліс білою габою, здається він велетенським мерцем, вбраним у білу сорочку, мережану блискучими дорогими самоцвітами. Замерзли й потоки, хоч вози по них гармати; лише при теплиці вода собі журливо цюркотить, ніби говорить: не вмерла свята природа, її пульси, потоки, ще б'ються. Мороз такий, що аж під ногами скрипить, а перед очима скалки літають.

Удари сокир відзиваються горами, гомін їх далеко широко розлягається, він здається тяжким стогоном, крізь нього пробивається плач конаючих ялиць. Гуцули валять старі ялиці й смереки, бо так їм лісничий наказав. З громом падуть дерева до землі й падаючи ломлять крони сусідніх дерев, наче говорять: товариші, прощавайте! Працюють гуцули, бо для діточок насущного треба, взимку се їх однісінький заробіток.

Та не лише сокира, але й зубата, гостра пилка поринає в півмертве серце дерева глибоко. Чуєш ті жалобні голоси? То останні стогони конаючих ялиць, а дрібне пилиння — то їх гарячі пекучі сльози. І наша гордоросла стара ялиця в сніг повалилась, всі гілляки повідтинала їй барда*, кору з неї поздирали, лежить вона гола, й нікому сироту рантухом прикрити. Аж небо над нею змилувалось, свіжим снігом покрило небіжку, у білу сорочечку убрало, а якась пташка жалобну пісню заспівала...

Молода яличка з радощів аж розходилась, вона думала собі: "Тепер мені на всі заставки величатись, гарно втерли носа моїй суперниці; хто надто дметься й попід хмари літає, низько сідає, незабаром покотять її в тартак-трачку, попилять на гидкі опилки й терницю. Де ти росла й гордилась, люди й місця не відшукають".

Та не так склалось, як думалось.

Правда, скотили стару ялицю, та не до трачки, а на берег бистрого Черемошу і зв'язали її з рідними сестричками в величезні сплави-дараби; а коли з весною теплі вітри пробудились, а на Чорногорі, тій столиці Довбушевій, сніги топитися стали, погнали жваві керманичі-гуцули Черемошем і нашу ялицю попри Вижницю, а далі Прутом попри Чернівці, а опісля Дунаєм аж до самого Галацу, колишнього другого руського Галича.

В лісі-пралісі на прогалині красуєсь наша молода яличка, їй легко й весело на серденьку, нові ясно-зелені паростки вкра-шають її, виглядає вона, як лялечка, пишниться, як пава, думає, що всі на неї ззираються, її подивляють, що зозуля лісом кукає, бо її бачить. Вкруг неї дрозди й косачі співали, з нею вечірній вітрець-легіт розмовляв, папороть, сон-трава, бородавник перед нею поклони клали. Все боже літо літала вона високо буйними думками, снила, як-то вона колись в золоті парчі й адамашки прибереться, ба, може, ще й щирозолоту корону носитиме, бо вона собі молоденька краля, хороша навдивовижу.

Настала сумна, темна осінь; густа мряка-туман стелилася лісами й долинами, заслонила й рідкісну красу молодої ялички. Вона на хвильку засмутилась, але, коли мряка на дрібненьких голках льодом стала та її в іній прибрала, то аж тоді яличка на весь голос загорлала:

— Чи я не царівна? Дивіться, які ясні самоцвіти на мені горять-яріють!

От вже й зима втаборилась, мороз потис, аж зорі скачуть; зціпеніла й наша яличка, аж кора затріщала; дрижить вона, як собака на морозі.

Ходить лісом побережник, задумався: "Що маю чинити, як наказав мені лісничий, так треба робити, щоби ласку не втратити. Он там стоїть яличка, хороша, як панночка; прегарне деревце буде з неї".

Почула сю мову і наша яличка, так затривожилася, начеб гадина круг її серця обмоталася; одчайдушно, бідна, скрикнула:

— Де поділися мої золотії мрії, мої прекраснії сни?

Не чув побережник сих тяжких зітхань, махнув раз однісінький сокирою, і красива яличка в сніг повалилась, нехибна рука в саме серце влучила. Поніс старий стяту яличку до села й поставив її у ясну світлицю. Яличці тут тепленько, але вона сумна, невесела. Пані подивляла хороше деревце, а панич Ста-сьо з утіхи аж гопки ставав.

Різдво Господнє, Святий вечір. І старого чоловіка серце відрадою наповняється на спомин різдвяних святок: пригадується той час, коли ще дитиною був, милі співи колядників наслухав, пухкі книшики з капустою або з маком смакував і на стелю пильно дивився, коли батько кутю-пшеницю вгору підкидав, щоби бджоли роїлись. І старому серцю мила згадка про Різдво Христове, про цей світлий празник із золотих часів дитинства. Дорога молодість минула, мов не була; не одне гірке й терпке на віку зазналося. Ціле минуле здається коротким сном, й незадовго візьме гробар свіжий гріб копати для серця старого, щоб бідне від мук навіки спочило...

Блищить яличка у позолоті, на ній висять позолочені горішки, обарінки, медівники, цукорки, іграшки. Та не радує її весь цей убір, вона до розпуки сумна. Горять на ній свічки: і червлені, і зелені, і сині. Панич Стасьо щасливий, а з ним і всі родичі. Вранці зі сходом сонця задзвонили всі дзвони, люди втішно на службу Божу до церкви поспішали — се було

подушне подзвіння для молодої ялички; третьої днини лежала сирота на смітті.

За тиждень порубали бідну, поскладали в пучечки і в огонь кинули. З жару почувся ще раз жалісний останній зойк. От така доля постигла молоду гордовиту яличкуі

Стара ж ялиця й донині морем гуляє, світами буває, бо з неї зробили щоглу на великому кораблі й увінчали її хорошими хоругвами-прапірцями.

Термтя — опала хвоя Барда — сокира